

**Βασιλείου Λαούρδα, Η Μητρόπολις Νευροκοπίου
1900-1907. Εκθέσεις των μητροπολιτών Νικοδήμου
και Θεοδωρήτου**

Στίλπων Π. Κυριακίδης

doi: [10.12681/makedonika.833](https://doi.org/10.12681/makedonika.833)

Copyright © 2014, Στίλπων Π. Κυριακίδης

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

Κυριακίδης Σ. Π. (1963). Βασιλείου Λαούρδα, Η Μητρόπολις Νευροκοπίου 1900-1907. Εκθέσεις των μητροπολιτών Νικοδήμου και Θεοδωρήτου. *Μακεδονικά*, 5(1), 548–549. <https://doi.org/10.12681/makedonika.833>

Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὡς καὶ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν. Ἄλλὰ καὶ μόνα τὰ δημοσιεύματα εἶναι ἀρκετά, διὰ νὰ δώσουν εἰκόνα τῆς ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Μητροπόλεως Δράμας καταστάσεως καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἐθνικῆς δράσεως τοῦ ἐνθουσιώδους μητροπολίτου. Ἰδιαιτέρως ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ μαρτυρία αὐτοῦ περὶ ἀσυγκρίτου ὑπεροχῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ, ὡς καὶ ἡ γνώμη του περὶ τῆς γλώσσης τῶν σλαβοφώνων, τὴν ὁποίαν χαρακτηρίζει, ὅπως καὶ ὁ Gustav Meyer, ὡς «κράμα ἄμορφον καὶ ἀκατασκευάστον γλώσσης σλαβικῆς καὶ ἑλληνικῆς».

Τῆς ἐκδόσεως τῶν κειμένων ὁ ἐκδότης προτάσσει ἀξιανάγνωστον εἰσαγωγὴν, εἰς τὴν ὁποίαν μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας ἀνιχνεύει καὶ τονίζει τὰ ἐκ τῆς συγκεντρωθείσης ὕλης προκύπτοντα ἱστορικά διὰ τὸν Μακεδονικὸν Ἀγῶνα στοιχεῖα. Τὸ ὅλον ἔργον ἀποτελεῖ συμβολὴν ἀξιόλογον εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀγῶνος, εἰς τὸν ὁποῖον ὀφείλεται ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Μακεδονίας.

ΣΤΙΛΠΩΝ Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

Βασιλείου Λαούρδα, Ἡ Μητρόπολις Νευροκοπίου 1900-1907. Ἐκθέσεις τῶν μητροπολιτῶν Νικοδήμου καὶ Θεοδωρήτου. Ἐπιμελεῖα—Θεσσαλονίκη 1961. [Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν. Ἰδρυμα μελετῶν τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου ἀρ. 46]. 8ον σ. XXII + 294 μετὰ πινάκων καὶ εἰκόνων.

Εἰς τὰ Μακεδονικά (τόμ. Β' σ. 414 κ.ε.) ἐδημοσιεύθησαν «Ἱστορικὰ πληροφορία», σχετικὰ πρὸς τὸν Μακεδονικὸν Ἀγῶνα εἰς τὴν περιοχὴν Νευροκοπίου, συγγραφεῖσαι ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου μητροπολίτου Θεοδωρήτου. Αἱ πληροφορίες αὗται προέρχονται ἐκ κώδικος τῆς Μητροπόλεως, ὁ ὁποῖος μετὰ τοῦ ἄλλου ἀρχείου αὐτῆς περιῆλθεν εἰς τὴν Ἐταιρείαν Μακεδονικῶν Σπουδῶν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἀρχεῖον περιλαμβάνει καὶ ἄλλην ὕλην, πολὺτιμον διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος εἰς τὴν ἀπόκεντρον ταύτην περιοχὴν, ἀνετέθη ὑπὸ τοῦ Ἰδρύματος εἰς τὸν γενικὸν γραμματέα αὐτοῦ Βασίλειον Λαούρδα ἡ ἐπιλογὴ καὶ ἐπιμέλεια τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς. Τὴν ἐπιλογὴν ἔκαμεν οὗτος βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ γραμματέως τοῦ Ἰδρύματος ὑφηγητοῦ Κ. Βαβούσκου.

Τὸ βιβλίον πλὴν τῶν προλόγων καὶ τῆς εἰσαγωγῆς περιλαμβάνει τρία μέρη. Εἰς τὸ Α') δημοσιεύονται αἱ ἐκθέσεις τοῦ μητροπολίτου Νικοδήμου, εἰς τὸ Β') αἱ ἐκθέσεις τοῦ μητροπολίτου Θεοδωρήτου καὶ εἰς τὸ Γ') πατριαρχικά ἔγγραφα πρὸς τὸν Νικόδημον. Πλὴν τούτων ὁ ἐκδότης ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ προσθέσῃ καὶ Παράρτημα, εἰς τὸ ὁποῖον περιέλαβε Α') σχετικὰ πρὸς τὰ γεγονότα καὶ τὸ Νευροκόπιον ἐν γένει δημοσιεύματα τῶν τότε ἐφημερίδων, Β') ἀφηγήσεις ἐπιζώντων αὐτοπτῶν μαρτύρων τῶν βουλγαρικῶν ὁμοτήτων εἰς τὸ Ζίρνοβον, τὰς ὁποίας περισυνέλεξεν ὁ ἴδιος

μεταβάς ἐπὶ τόπου, Γ') περιγραφὴν λεπτομερῆ τῶν κωδίκων τῆς Μητροπόλεως καὶ Δ') περιγραφὴν τεσσάρων ναῶν τῆς Τουρκοκρατίας εἰς τὴν περιοχὴν Νευροκοπίου, συνταχθεῖσαν ὑπὸ τῆς κ. Λουίζας Συνδίκου· Λαούδα, ἡ ὁποία ἐπεσκέφθη αὐτοὺς μετὰ τοῦ συζύγου της καὶ τοὺς ἐμελέτησεν ἐπιτοπίως. Τὸ βιβλίον κοσμοῦσιν ἐνδιαφέρουσαι ὠραῖα εἰκόνες τῶν τε ναῶν καὶ τῆς περιοχῆς.

Διὰ τῆς δημοσιευομένης ταύτης ὕλης, τῆς τε ἀρχαιακῆς καὶ τῆς ἄλλης, ὃ ἐκδότης παρέχει πλήρη εἰκόνα τῆς ἀκριτικῆς ταύτης περιοχῆς καὶ τῶν ἐθνικῶν ἀγῶνων, οἱ ὁποῖοι διεξήχθησαν ἐν αὐτῇ καὶ οἱ ὁποῖοι ἀπέδειξαν τὴν προσήλωσιν τῶν κατοίκων αὐτῆς εἰς τὰ ἑλληνικὰ ἰδεώδη παρ' ὄλην τὴν βουλγαρικὴν τρομοκρατίαν.

ΣΤΙΑΦΑΝ Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

Π α Ὑ λ ο υ Γ Ὑ π α ρ η, Ὁ καθρέπτης τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος 1903 - 1909. Ἀθήναι 1962. 80ν σ. 336, μετὰ πολλῶν πινάκων καὶ εἰκόνων ἀγωνιστῶν.

Ὁ συγγραφεὺς εἶναι πολὺ γνωστός εἰς τὸ ἑλληνικὸν κοινὸν ὡς φιλόπατρις ἀγωνιστής. Τὴν ἀγωνιστικὴν αὐτοῦ σταδιοδρομίαν ἤρχισεν ἀπὸ τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος, ἔλαβε δὲ μέρος εἰς ὅλους τοὺς μετέπειτα ἀπελευθερωτικοὺς ἀγῶνας καὶ πολέμους, εἰς τὴν Σάμον, τὴν Ἠπειρον, τοὺς πολέμους τοῦ 1912 - 1913, καὶ κατόπιν εἰς τοὺς παγκοσμίους, τὰ Δαρδανέλλια, τὴν Γαλλίαν, τὴν Μακεδονίαν καὶ τελευταῖον τὴν Κρήτην κατὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν Γερμανῶν κατὰ τὸ 1941.

Πλὴν ὁμως τῆς πολεμικῆς ἀρετῆς ὁ συγγραφεὺς ἔχει ἔμφυτον καὶ τὴν στιχουργικὴν δεξιότητα τῶν Κρητῶν στιχουργῶν, ἡ ὁποία καὶ τὸν ὤθησε πολλὰ ἐκ τῶν ἱστορικῶν γεγονότων, εἰς τὰ ὁποῖα ἔλαβεν ἐνεργὸν μέρος, νὰ ἐκθέσῃ εἰς ὁμοιοκαταλήκτους στίχους, ἐκ τῶν ὁποίων ἄλλοι μὲν ἐδημοσιεύθησαν, ἄλλοι δὲ μένουσι εἰσέτι ἀδημοσίευτοι. Ἐν τῶν γεγονότων τούτων, τὸ ὁποῖον συνδέεται μὲ τὴν νεανικὴν ἡλικίαν τοῦ συγγραφέως, ὑπῆρξε καὶ ὁ Μακεδονικὸς Ἀγὼν, τὸν ὁποῖον ἀνέλαβε νὰ περιγράψῃ εἰς τὸ παρὸν στίχούργημα.

Ὁ συγγραφεὺς εἰς τὸν βραχὺν πρόλογόν του γράφει μετὰ πολλῆς μετριοφροσύνης ὅτι «τὸ βιβλίον του δὲν διαλαμβάνει ὑπὸ τὸν τίτλον του οὔτε ἐξαντλεῖ τὸ θέμα τῆς μεγαλειώδους Μακεδονικῆς ἐποποιίας, ἀλλ' ἀναφέρεται εἰς ὅσα πρόσωπα, γεγονότα καὶ πράγματα ἐγνώρισε, ἀντελήφθη καὶ ἔζησε ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς τοῦ ὀϊδιοῦ, εἴτε ὡς αὐτόπτης μάρτυς εἴτε μετασχηδὸν αὐτῶν», εὔχεται δὲ «ὅπως ἄλλοι πλατύτερα καὶ γενικώτερα διερεχόμενοι τὸ νευραλγικὸν αὐτὸ κεφάλαιον τῆς Νεο - Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, συμπληρώσουσι δεόντως τὴν πενιχρὰν του προσωπικὴν εἰσφορὰν.»

Παρ' ὄλην ὁμως τὴν μετριοφρονα δήλωσιν τοῦ συγγραφέως τὸ βι-